

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สาระสำคัญของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จุดประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ศึกษาแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. เพื่อพัฒนาชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพระดับประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการในการจัดกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระบุปัญหา ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างชุมชน และขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา และระยะที่ 2 วงจรแก้ปัญหา ได้แก่ ขั้นที่ 3 นักศึกษาครูวางแผนการพัฒนาดน ขั้นที่ 4 นักศึกษาครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 5 นักศึกษาครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพระดับประสบการณ์วิชาชีพครู

การจัดทำแผนการดำเนินงานตามกระบวนการในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพระดับประสบการณ์วิชาชีพครูและแบบบันทึกแผนการดำเนินงานของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู

การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจเพื่อใช้ในการประเมินการใช้กิจกรรม
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้วิจัยได้พัฒนาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ
นักศึกษาครู โรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) แนวคิดหลักของกระบวนการ คือ แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นแนวคิด
ในกระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของสมาชิกผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การ
วิพากษ์วิจารณ์ การร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และ
การดำเนินการอย่างเป็นองค์รวม

2) องค์ประกอบหลักของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีสมาชิกซึ่งเป็นกลุ่มบุคคล 2 กลุ่ม
หลัก คือ กลุ่มสมาชิกส่วนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มนักศึกษาครู โดยสมาชิกทุกคนต้องยึดถือเป็น
แนวปฏิบัติในองค์ประกอบหลักของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ (1) การ
มีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (2) การร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (3) การสืบสอบ
เพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (4) การร่วมมือรวมพลัง และ (5) การสนับสนุนการจัดลำดับโครงสร้างและ
ความสัมพันธ์ของบุคลากร

3) เป้าหมายของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การพัฒนาการเรียนรู้
ของผู้เรียน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนผลปฏิบัติ และการทำงานร่วมกันโดยร่วมมือ
รวมพลังของครู เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครู โดยให้ความสำคัญใน
การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ (1) การกำหนดเนื้อหา การจัด
โครงสร้างและการลำดับเนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ (2) การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด
และจุดประสงค์การเรียนรู้ (3) การเลือกและระบุนิเทศการสอน รูปแบบการสอน เทคนิคการสอน สื่อ
และแหล่งเรียนรู้ (4) การวัดประเมินผลรวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (5) การบันทึกผลการ
จัดการเรียนรู้

4) ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ออกแบบแผนการ
จัดการเรียนรู้)ของนักศึกษาครูในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ ได้แก่ ความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัดความรู้เกี่ยวกับการ

ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล นอกจากนี้ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพควรมีความสามารถในการทำงานแบบร่วมมืออย่างกลมกลืน

5) หลักการสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกับแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าการนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1) สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย นักศึกษาครู อาจารย์นิเทศก์ที่ดูแลนักศึกษาครู

2) สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกลมกลืนและสะท้อนความคิดด้วยการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3) สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันระบุเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนและร่วมกันพิจารณารวมทั้งเลือก

4) สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและสิ่งที่มีผลกระทบต่อผลการเรียนรู้

5) สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสสังเกตการจัดการเรียนรู้และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมทั้งสะท้อนผล

6) โครงสร้างการดำเนินงานของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้) ของนักศึกษาครูในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ก. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้) ของนักศึกษาครูในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) การดำเนินการโดยผู้รับผิดชอบจากคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (2) การดำเนินงานโดยอาจารย์นิเทศก์ และ (3) การดำเนินการโดยนักศึกษาครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ข. บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการ หมายถึง สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ นักศึกษาครู และอาจารย์นิเทศก์

ค. ลักษณะการรวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์นิเทศก์หนึ่งคนนิเทศนักศึกษาได้หลายคน (one-to-many)

ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ มี 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมและดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยวงจรการแก้ปัญหาประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะระบุปัญหา และระยะวงจรแก้ปัญหา

ก) ระยะที่ 1 ระบุปัญหา ประกอบไปด้วย 2 ชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 1 การสร้างชุมชน ประกอบไปด้วยกระบวนการหลัก คือ 1) การกำหนดลักษณะการรวมกลุ่มย่อยของสมาชิกภายในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การวางแผนการดำเนินงาน

ชั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา ประกอบไปด้วยกระบวนการหลัก คือ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจริง 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลเพื่อตรวจสอบและอภิปรายหาสาเหตุของปัญหาของผู้เรียนที่สามารถแก้ไขได้หรือพัฒนาได้ด้วยการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3) การระบุปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข) ระยะที่ 2 วงจรแก้ปัญหา ได้แก่

การดำเนินการในระยะนี้เป็นระยะการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจรมีรายละเอียด ดังนี้

ชั้นที่ 3 นักศึกษาวางแผนการพัฒนาดน ประกอบไปด้วยกระบวนการหลัก คือ 1) การกำหนดหรือระบุบทเรียน/เนื้อหาที่ต้องการพัฒนาการ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู 2) การระบุข้อมูลที่จำเป็นเพื่อใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผล เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

ชั้นที่ 4 นักศึกษาครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยกระบวนการหลัก คือ 1) การศึกษาค้นคว้า ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมสะท้อนผลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 4) การปรับปรุงแก้ไขผลการออกแบบการเรียนการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้

ชั้นที่ 5 นักศึกษาครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบไปด้วยกระบวนการหลัก คือ 1) การจัดการเรียนรู้และการเข้าสังเกตชั้นเรียน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมสะท้อนผลเพื่อประเมินผลการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) การปรับปรุงแก้ไขการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดเนื้อหา การจัดโครงสร้างและการลำดับเนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ 2) การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) การเลือกและระบุวิธีการสอน รูปแบบการสอน เทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) การวัดประเมินผลรวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และ 5) การบันทึกหลังการสอน โดยการดำเนินการใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อร่วมกันเป็นสมาชิกในชุมชน และร่วมกันระบุเป้าหมายการเรียนรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และสะท้อนคิดแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้นักศึกษาครูที่เป็นกรณีศึกษาสามารถพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทางการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ดังนี้

1) กรณีศึกษาทั้ง 8 คน สามารถแก้ปัญหาการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้ทั้งหมด ภายในวงจรแก้ปัญหาครั้งที่ 2 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

(1) องค์ประกอบที่ 1 การกำหนด การจัดโครงสร้างและการลำดับเนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาครูสามารถกำหนดเนื้อหาและเรียงลำดับเนื้อหาได้เหมาะสมมากขึ้น โดยไม่กำหนดเนื้อหาหลายๆเรื่องพร้อมกันต่อการเรียน 1 คาบเรียน และ กำหนดเนื้อหาตามโครงสร้างของหนังสือเรียนพร้อมทั้งระบุคาบเรียนที่ชัดเจนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

(2) องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาครูสามารถเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และกำหนดจุดประสงค์ได้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดตามหลักสูตรแกนกลางได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น สามารถเลือกตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ และ เจตคติ ได้ดี

(3) องค์ประกอบที่ 3 การเลือกและระบุวิธีการสอน รูปแบบการสอน เทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาครูสามารถเลือกวิธีการสอนและเทคนิคการสอนในสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้มากขึ้น และเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมากขึ้น มีการเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี

(4) องค์ประกอบที่ 4 การวัดประเมินผลรวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน พบว่า นักศึกษาครูสามารถเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดเกณฑ์การประเมินผลได้เหมาะสมกับแบบประเมินได้

(5) องค์ประกอบที่ 5 การบันทึกหลังการสอน สอน พบว่า นักศึกษาครูสามารถบันทึกผลหลังการสอนได้ตรงประเด็นมากขึ้น และนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งต่อไปได้

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยในภาพรวม พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้การประเมินตามสภาพจริง การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวางแผนการดำเนินงานในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ องค์กรประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และความรู้และเทคนิควิธีที่จะไปปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม จากการตรวจสอบความเหมาะสมของการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า โครงสร้างการดำเนินงานของกระบวนการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้) ของนักศึกษาครูในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมี 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) การดำเนินการโดยผู้รับผิดชอบจากคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (2) การดำเนินการโดยอาจารย์นิเทศก์ และ (3) การดำเนินการโดยนักศึกษาครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมและดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) การวิเคราะห์ปัญหา 3) นักศึกษาครูวางแผนการพัฒนาตน 4) นักศึกษาครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และ 5) นักศึกษาครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ เรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2558 : 283-284) ได้กล่าวถึงรูปแบบการดำเนินการของกระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้ง 5 รูปแบบ คือ (1) การดำเนินการโดยผู้รับผิดชอบจากศูนย์ฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (2) การดำเนินการ โดยผู้รับผิดชอบภายในสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (3) การดำเนินการโดยอาจารย์นิเทศก์ (4) การดำเนินการโดยครูพี่เลี้ยง และ (5) การดำเนินการโดยนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู เนื่องจากมี บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการ หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือ หน่วยงานที่ต้องการพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา และสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ส่วนของสมาชิกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะประกอบด้วย นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันครูศึกษา และโรงเรียนฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูมารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อน

ผลการปฏิบัติตามแนวทางของกระบวนการ ซึ่งเครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพได้ดีที่สุดคือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Hord (2009 : 40-43) แนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเหมือนเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาปรับปรุงสมรรถนะของครูผู้สอนและผลการเรียนรู้ของนักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีปฏิบัติของตนโดยมีค่านิยมพื้นฐานอยู่บนเป้าหมายเดียวกัน สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์จากการทำงาน เพื่อค้นหาแบบปฏิบัติที่ดีร่วมกัน Wong (2010 : 131-139) โดยองค์ประกอบพื้นฐานในการส่งผ่านข้อมูลของการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ คือ ครูต้องมีความตระหนักในการเพิ่มพูนความรู้ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเพิ่มขีดความสามารถของตนผ่านความเป็นผู้นำหรือชุมชนแห่งการคิด (Community of Minds) ที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ (Learning Community) สอดคล้องกับลักษณะของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตาม แนวคิดของ Dufour และ Eaker (1998 : 25-29) ที่กล่าวว่า การประเมินของผลลัพธ์และค้นหา แนวทางที่มีลักษณะที่ดีกว่า นับเป็นหัวใจของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเกิดจากมีการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ตามผลการประเมินของผลลัพธ์ที่สมาชิกจะต้องดำเนินการให้เป็นกิจวัตร กำหนดผลลัพธ์ (Results Orientation) และประเมินผลบนพื้นฐานของผลลัพธ์ โดยสะท้อนผลเพื่อที่จะศึกษาการดำเนินงาน และผลกระทบจากการดำเนินการเพื่อให้ได้สิ่งที่ดีกว่าอยู่เสมอ

ผลการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่า องค์ประกอบของการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน (1) การกำหนดเนื้อหา การจัดโครงสร้าง และการลำดับเนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ (2) การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ (3) การเลือกและระบุวิธีการสอน รูปแบบการสอน เทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ (4) การวัดประเมินผลรวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (5) การบันทึกหลังการสอน สอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนตามที่ Richey et al. (2011) ระบุไว้ คือ (1) องค์ประกอบด้านผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้และบริบทที่ช่วยให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ (3) องค์ประกอบด้านโครงสร้างเนื้อหาสาระ และการจัดลำดับสาระการเรียนรู้ (4) องค์ประกอบด้านยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ (5) องค์ประกอบด้านสื่อการเรียนรู้และระบบสนับสนุน และ (6) องค์ประกอบด้านผู้ออกแบบและกระบวนการออกแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ Stoll et al. (2006) กล่าวถึง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่มีส่วนส่งเสริมหลักสูตร และชุดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ใช้ทรัพยากรในห้องเรียน และหรือในโรงเรียนเป็นสื่อ/อุปกรณ์การสอน เช่น เกลือสมุทรมะพร้าว ผลไม้เบอร์รี่ ปลายุด และเครื่องปั้นดินเผา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูนอกห้องเรียนและมีทิศทางส่งเสริมอาชีพอื่นในชุมชนบริบทแวดล้อมโรงเรียนซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่เรียบง่ายตามห้องเรียนสอดคล้องกับ สุชีรา มะทิเมืองและคณะ (2560 : 113) ที่กล่าวถึง บทบาทสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียน คือ มีการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย สำรวจแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรในห้องเรียนที่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอน การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมสื่อ/อุปกรณ์ และแบบประเมินตามสภาพจริง ทดลองใช้แผนที่มีการสอนเป็นทีม และมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

การบันทึกหลังการสอน การสะท้อนผลหลังการสอน และปรับแผนการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาครูมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อ สอดคล้องกับ สมุทรสมปอง (2558 : 145) ความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เป็นรูปแบบที่ครูได้พัฒนางานการเรียนการสอนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ครูได้พัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานซึ่งผลเป็นรูปธรรม และสิ่งสำคัญ ครูได้มีการวางแผนร่วมกัน ได้ฝึกกันเป็นผู้นำและผู้ตาม พร้อมทั้งได้รับการยอมรับจากเพื่อนครูด้วยกันในการพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบ และได้เผยแพร่ผลงานครูจึงเกิดความภาคภูมิใจใน และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Hord, Roussin & Sommers, (2012) ที่กล่าวถึง ลักษณะตามองค์ประกอบที่สำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และผลลัพธ์ คือ องค์ความรู้จากการปฏิบัติงานแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูและประสิทธิผลของการปฏิบัติตามเป้าหมาย คือ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการพัฒนา (Morrissey, 2000)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยนี้ สามารถชี้ให้เห็นชัดเจนว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เป็นรูปธรรมและพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูให้มีคุณภาพ และส่งผลให้นักศึกษาครูได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาคุณลักษณะของการเป็นผู้ใฝ่รู้ในศาสตร์ของตน และรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เพื่อมาเติมเต็มข้อบกพร่องของตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร อันสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญกับการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทธรรมชาติของรายวิชา และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ โดยการนำเอาแนวคิดวิธีการดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการจัดการเรียนรู้กับนักศึกษาอย่างทั่วถึงและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งเสริมให้นักศึกษามีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและส่งผลต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแผนการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากการวิจัยในครั้งนี้นำไปทดลองใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน 1 ภาคการศึกษา ดังนั้นควรมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระยะยาว ช่วงที่นักศึกษาคูไปปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
3. ควรมีการวิจัยศึกษาปัจจัยที่เกิดขึ้นในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี